

П Е Р Е Д М О В А

УДК 657

С.М. Шкарлет, д-р екон. наук, професор

Чернігівський державний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

КАФЕДРА ОБЛІКУ І АУДИТУ ЧЕРНІГІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ – 20 РОКІВ

С.Н. Шкарлет, д-р екон. наук, профессор

Черниговский государственный технологический университет, г. Чернигов, Украина

КАФЕДРЕ УЧЕТА И АУДИТА ЧЕРНИГОВСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА – 20 ЛЕТ

S.M. Shkarlet, Doctor of Economics, Professor

Chernihiv State Technological University, Chernihiv, Ukraine

DEPARTMENT OF ACCOUNTING AND AUDIT CHERNIHIV STATE TECHNOLOGICAL UNIVERSITY – 20 YEARS

У статті розкрито основні відомості про діяльність Чернігівського державного технологічного університету та кафедри обліку і аудиту. Наведені дані про створення кафедри обліку і аудиту, її діяльність, досягнення та перспективи розвитку.

Ключові слова: університет, кафедра обліку і аудиту, досягнення, перспективи розвитку.

В статье раскрыты основные сведения о деятельности Черниговского государственного технологического университета и кафедры учета и аудита. Приведены данные о создании кафедры учета и аудита, ее деятельности, достижениях и перспективах развития.

Ключевые слова: университет, кафедра учета и аудита, достижения, перспективы развития.

The article discloses core information about activity of Chernihiv State Technological University and an Accountancy and Audit Department. The departments' history, activity, achievements and prospects of development are highlighted.

Key words: university, department of accountancy and audit, achievement, development prospects.

Сергій Миколайович ШКАРЛЕТ,
ректор Чернігівського державного
технологічного університету, завідувач
кафедри обліку і аудиту, доктор економічних
наук, професор, Заслужений діяч науки
і техніки України, член-кореспондент
Інженерної академії України

Сьогодні вища освіта є одним із визначальних чинників відтворення інтелектуальних і продуктивних сил суспільства, розвитку духовної культури, запорукою майбутніх успіхів у зміцненні й утвердженні авторитету України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави. Освітній рівень, здобутий у вищих навчальних закладах, є запорукою здатності до конкуренції на ринку праці.

Чернігівський державний технологічний університет – провідний сучасний вищий навчальний заклад IV рівня акредитації, що понад 50 років готує інженерно-технічну, економічну та наукову еліту регіону й України. Висока якість освіти, яку надає університет, підтверджена дипломом Міжнародного академічного рейтингу популярності та якості товарів і послуг „Золота фортуна”. За рейтингом наукометричної бази даних Scopus у 2012 році університет посідає 48-е місце серед вищих навчальних закладів України. У 2011 році Чернігівський державний технологічний університет перший серед вищих навчальних закладів області

отримав Сертифікат управління якістю відповідно до міжнародного стандарту ISO 9001. Університет внесений до списку пріоритетних вищих навчальних закладів, визнаних Канадською Асоціацією інженерів, і є членом Асоціації технічних університетів. Враховуючи

загальнодержавне й міжнародне визнання результатів діяльності у галузі підготовки кадрів, його вагомий внесок у розвиток національної освіти і науки, Чернігівському державному технологічному університету надано статус національного. Відповідний наказ 4 жовтня 2013 року підписав Президент України.

Участь у Болонському процесі є одним з пріоритетних напрямів діяльності Чернігівського державного технологічного університету. У березні 2012 року Чернігівський державний технологічний університет, попередньо виконавши у всіх сферах діяльності університету перетворення, передбачені європейськими стандартами, направив у Болонський університет всю необхідну інформацію про свою діяльність для її оцінки з метою підписання договору Великої хартії університетів.

У 2011 році університет був нагороджений срібними медалями у номінаціях “Інновація у використанні інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі” та “Профорієнтаційна робота серед молоді”. Чернігівський державний технологічний університет є активним учасником програми Tempus із здійснення освітянських проєктів спільно з багатьма університетами-партнерами Західної та Східної Європи.

Науковий збірник “Вісник Чернігівського державного технологічного університету” (серія “Економічні науки” і “Технічні науки”) внесений у Перелік наукових фахових видань ВАК України, у 2013 році включений у міжнародну наукометричну базу даних eLIBRARY.RU.

Структура університету включає 7 факультетів, центр післядипломної освіти та підвищення кваліфікації, 33 кафедри, серед яких 19 випускових, аспірантуру й докторантуру з 16 спеціальностей, наукову бібліотеку, редакційно-видавничий відділ, систему довузівської підготовки, а також має у своєму складі військову кафедру, випускникам якої присвоюється звання офіцерів запасу. До складу університету входить коледж економіки і технологій, що готує фахівців у сфері виробництва харчової продукції, торгівлі та готельно-ресторанного господарства.

Університет підтримує активні зв'язки з науковими центрами та навчальними закладами України, країн СНД, США, Канади та Європи, у тому числі Великобританії, Німеччини, Польщі, Австрії, Швеції і т. д. У 2011 році був підписаний зовнішньоекономічний контракт про співпрацю між Чернігівським державним технологічним університетом та Глїндвордським університетом (Уельс, Великобританія), за умовами якого випускники нашого університету разом з фаховим дипломом можуть отримати диплом магістра європейського зразка навчального закладу-партнера. Також укладено угоду з англійськими партнерами про створення в університеті навчального центру “DelCAM”, що дозволило безкоштовно використовувати в навчальному процесі та науковій діяльності студентів і викладачів сучасне програмне забезпечення з тривимірною моделювання. Міжнародне визнання вчених Чернігівського державного технологічного університету засвідчує членство в авторитетних міжнародних організаціях, зокрема, в International Union of Machine Building, Advanced Manufacturing Operations та інших. В основі цього – традиції та досвід, наполеглива праця та творчий пошук.

Кафедра обліку і аудиту Чернігівського державного технологічного університету у 2013 році відзначає 20-у річницю діяльності. За час свого існування кафедра випустила 1397 бакалаврів, 2662 спеціаліста і 49 магістрів, з яких понад 10 % отримали дипломи з відзнакою.

Підготовка економічних кадрів за вечірньою та заочною формами навчання з метою задоволення потреб ринкової економіки у фахівцях з вищою освітою у Чернігівському технологічному інституті, на базі якого відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29.07.1999 р. № 1372 було утворено Чернігівський державний технологічний університет, проводиться, починаючи з 1991/92 навчального року, з 1992/93 навчального

року – на стаціонарі. У 1993 році відбувся другий випуск однорічної перепідготовки фахівців з бухгалтерського обліку й аналізу господарської діяльності на факультеті підвищення кваліфікації, на якому одночасно проводилась підготовча робота по набору слухачів для підвищення кваліфікації з бухгалтерського обліку й аудиту. Наказом ректора по Чернігівському технологічному інституту від 09.07.1993 р. № 106 було створено кафедру економетрії, обліку і аудиту, до складу якої були переведені з кафедри ринкової економіки і організації виробництва проф., д-р екон. наук І.С. Ткаченко, доц., канд. екон. наук Д.Г. Пунь, ст. викладач, канд. екон. наук Л.Б. Іванова, викладач, канд. екон. наук В.В. Рядська, викладач І.В. Горшунова, виділено одну штатну одиницю навчально-допоміжного персоналу – ст. лаборанта. Керівництво новоствореною кафедрою було покладено на професора І.С. Ткаченка, який мав 27-річний досвід науково-педагогічної роботи. На виконання рішення вченої ради Чернігівського державного технологічного університету від 25.10.2004 року (протокол № 8) назва кафедри економетрії, обліку і аудиту змінена на „Облік і аудит” (наказ № 119 від 29.10.2004 року).

Завдяки високому професіоналізму очільників кафедри:

- професора, доктора економічних наук, члена Української академії наук національного прогресу (академіка за спеціальністю “Економетрика, системний аналіз”) Ткаченка Івана Семеновича, автора понад 200 наукових праць щодо застосування математичних методів і обчислювальної техніки у вирішенні виробничо-економічних проблем і завдань, а також з методики навчання студентів, який завідував кафедрою у період з 09.07.1993 р. до 01.09.1995 р.;

- старшого наукового співробітника, кандидата економічних наук Пуня Дмитра Григоровича, автора 68 публікацій, який керував кафедрою з 05.09.1995 р. до 01.07.1997 р. та викладав дисципліни професійного спрямування;

- кандидата економічних наук, доцента Іванова Льва Петровича, автора більше 30 наукових та навчально-методичних праць, який з 27.08.1996 р. до 04.05.2005 р. спочатку виконував обов’язки, а з 05.01.2001 р. займав посаду завідувача кафедри;

- кандидата економічних наук, старшого наукового співробітника за спеціальністю 05.06.96 – “Економіка сільського господарства і АПК”, доцента Леня Василя Степановича, автора більше 170 наукових та методичних праць, серед яких 12 навчальних посібників, підручник та свідоцтво на винахід, педагога і наставника переможців та призерів всеукраїнських олімпіад з обліку й аудиту, вихователя цілої низки фахівців за цією спеціальністю, які користуються попитом на ринку праці та успішно працюють у різних галузях економіки нашої держави, займаються науково-дослідною роботою, навчаються в магістратурах та аспірантурах провідних закладів освіти міст Києва, Чернігова та ін., який з 05.05.2005 року виконував обов’язки завідувача кафедри, а з липня 2007 р. очолював кафедру “Облік і аудит” (з вересня 2010 року Василь Степанович працює на посаді професора з одночасним виконанням обов’язків заступника завідувача кафедри),

а також натхненній, творчій і наполегливій праці й педагогічній майстерності її професорсько-викладацького складу на сьогодні кафедра обліку і аудиту Чернігівського державного технологічного університету є лідером обліково-економічної освіти Чернігівського регіону і випускає конкурентоспроможних фахівців, які користуються беззаперечним авторитетом у державних, фінансово-кредитних установах України, на підприємствах різних форм власності, зокрема, у роботодавців Чернігівського регіону, в основі чого є їх ґрунтовна підготовка.

Колектив кафедри щиро вдячний за плідну науково-педагогічну роботу й розбудову кафедри її колишнім співробітникам: А.Г. Яськову, Є.І. Юрченко, Т.В. Григор’євій, В.В. Бондарю, С.П. Корнієнко, Т.О. Бобришевій, П.Ф. Ковалю, О.Б. Дрозду; навчально-

допоміжному персоналу: Л.В. Прядко, О. Карпенко, О.М. Піцко, І.В. Гребеніченко, О. Лавцевич, І.В. Терещенко, І.В. Халіловій, А.М. Петришину та ін.

Кафедра “Облік і аудит” здійснює підготовку (перепідготовку) і випускає фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавр, спеціаліст і магістр – висококваліфікованих фахівців з бухгалтерського обліку й аудиту, які здатні, використовуючи як традиційні методи, так і сучасні комп’ютерні пакети спеціалізованих програм, виконувати інформаційні, контрольні та аналітичні функції, що дає можливість забезпечити ефективність функціонування підприємств, організацій і установ в умовах ринку. Випускники кафедри “Облік і аудит” знають нормативні, методичні та ін. керівні матеріали з організації та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності; облікову політику, систему реєстрів обліку, правила документообігу і технологію оброблення облікової інформації; план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій; порядок ведення бухгалтерського обліку і складання звітності; методи аналізу господарсько-фінансової діяльності підприємства, установи, організації; систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю; умови оподаткування юридичних і фізичних осіб; правила проведення перевірок і документальних ревізій; можуть виконувати ін. завдання та обов’язки, що відповідають вимогам кваліфікаційних характеристик професій працівників.

Про якість навчання студентів кафедри обліку і аудиту свідчить той факт, що на всеукраїнських олімпіадах з бухгалтерського обліку, де зазвичай представлені студенти близько 100 ВНЗ, студенти Чернігівського державного технологічного університету щорічно займають призові місця або отримують відзнаки. Протягом 2006-2012 років на всеукраїнських олімпіадах з обліку й аудиту було зайнято 8 призових місць, з них одне перше індивідуальне місце, друге та третє – командні місця, двічі треті індивідуальні місця, двічі четверті місця, отримано диплом за найкраще розв’язання задач. Так, у 2005 р. студент Я. Петраков зайняв перше місце, у 2006 р. студент О. Сидоренко – 4 місце, у 2007 р. команда університету у складі О. Щерби та О. Малої посіла третє місце, у 2008 р. – друге командне місце. У 2010 році на Всеукраїнській олімпіаді з бухгалтерського обліку студенти Ю. Плуток та І. Ведмідь завоювали треті індивідуальні місця серед 170 учасників з 85 ВНЗ. 17-19 травня 2011 р. студентки п’ятого курсу І. Ведмідь та четвертого курсу А. Лазар у II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності “Облік і аудит”, що проходила на базі Тернопільського національного економічного університету, здобули відповідно II і III місця в індивідуальному заліку. А. Лазар посіла четверте місце в II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності “Облік і аудит” 2011/12 навчального року. Відзначають високий рівень підготовки наших студентів і на всеукраїнських олімпіадах з навчальної дисципліни “Податкова система України”, зокрема, за результатами участі у II етапі, що проходив на базі Харківського національного економічного університету, студенти П. Москаленко (2012 рік) та О. Косач (2013 рік) нагороджені спеціальними грамотами “За доступність викладення матеріалу”.

Фундаментальність плюс відкритість до нових ідей – це те, що цінується на кафедрі найбільше. Студентам читаються авторські курси досвідчених докторів і кандидатів економічних наук. У науковому доробку кафедри 1 підручник та 25 навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки України, 7 монографій.

Одночасно з ґрунтовною фундаментальною підготовкою кафедра формує у студента і практичні вміння, яких потребує ринок праці. Це забезпечується тим, що більшість співробітників кафедри, які викладають дисципліни професійного спрямування, працювали або працюють за сумісництвом на посадах, які відповідають профілю дисциплін, що викладаються. Наприклад, канд. екон. наук, проф. В.С. Лень працював на посадах головного спеціаліста колгоспу, районного та обласного управління сільського гос-

подарства, начальником районного управління сільського господарства; з 1985 року – на науковій роботі в Українському науково-дослідному інституті сільськогосподарської мікробіології УААН на посадах старшого наукового співробітника, завідувача сектором економіки, за сумісництвом тривалий час працював на посаді головного економіста цього інституту; має досвід практичної роботи за сумісництвом на посадах головного бухгалтера підприємства та аудитора. Канд. екон. наук, доц. В.В. Рядська з 1995 року є сертифікованим аудитором, понад 18 років очолює аудиторську фірму, щороку проходить професійні курси підвищення кваліфікації аудиторів, має диплом АССА з Міжнародної фінансової звітності. Канд. екон. наук, доц. Ю.М. Скопир з 2001 року працював на посадах заступника головного бухгалтера та головного бухгалтера ЗАТ НВО “Чернігівеліткартопля” – підприємства, що мало 23 підрозділи, 350 працівників і займалось науковою та виробничою діяльністю. Н.І. Ніпорко, яка викладає статистику, має досвід практичної роботи в статистичних органах, зокрема, у 2000 році в межах проекту GFK Ukraine створила квотну районовану вибірку населення Чернігівської області для вивчення витрат сімей на продукти харчування та побутову хімію, яка з певною ротацією успішно діє і сьогодні; з 2007 року співпрацює з представництвом МВФ в Україні по відборі підприємств для міжнародних досліджень у Чернігівській області.

На постійній основі на кафедрі обліку і аудиту працює 18 осіб, з них 1 доктор економічних наук, професор – завідувач кафедри, 14 співробітників кафедри мають науковий ступінь кандидата економічних наук і працюють на посаді доцента, з яких двоє закінчили у цьому році докторантуру й подали дисертації до захисту; 9 мають вчене звання доцента. Крім того, ще двоє сумісників навчаються у цільовій докторантурі. Викладачі, які не мають наукового ступеня, всі є аспірантами або здобувачами. Зокрема, на кафедрі заочно навчаються 4 аспіранти та 4 здобувачі з числа колишніх кращих студентів, науковими керівниками яких є д-р екон. наук, проф. С.М. Шкарлет та канд. екон. наук, доц. В.С. Лень, які забезпечують надійний резерв поповнення викладацького складу кафедри. Слід зазначити, що 12 викладачів кафедри є її випускниками. Крім того, захистили кандидатські дисертації і працюють на інших економічних кафедрах університету 6 випускників, в інших ВНЗ та організаціях – 3 кандидати економічних наук. У бухгалтерії та на інших адміністративних посадах університету працює 10 випускників.

Кафедра протягом своєї діяльності орієнтується на залучення до викладання молодих і талановитих випускників, які розуміються на наймодерніших світових і українських тенденціях у галузі фінансової аналітики. Так, канд. екон. наук, доц. О.О. Сидоренко, будучи студентом Чернігівського державного технологічного університету, у травні 2006 та 2007 років брав участь у Всеукраїнській олімпіаді серед студентів спеціальності „Облік і аудит”, що проводилася на базі Тернопільської академії народного господарства, та зайняв відповідно 4-е і 7-е індивідуальні місця. А проводячи наукове дослідження, спрямоване на удосконалення обліку у страхових компаніях України, у жовтні 2009 року на III Всеукраїнському конкурсі наукових робіт молодих учених ім. М.І. Туган-Барановського, що проходив у м. Ірпінь на базі Національного університету державної податкової служби України, його стаття „Облік та оподаткування операцій купівлі-продажу інвестиційної нерухомості у страховиків” була удостоєна третьої премії у номінації „Наукові статті, опубліковані у фахових виданнях” за конкурсним напрямком „Податкові аспекти економічного розвитку України”. У період навчання за спеціальністю „Облік і аудит” команда за участю тепер вже канд. екон. наук, доц. О.В. Сизоненко посіла III командне місце на Всеукраїнській олімпіаді з бухгалтерського обліку (м. Житомир). Наша випускниця, а нині канд. екон. наук, доц. Ю.М. Перетятко у 2010 році брала участь у конкурсі молодих учених „Спудейські есеї” з роботою на тему „Амортизаційна політика в Україні” та нагороджена сертифікатом фіналіста IV Всеукраїнського молодіжного конкурсу „Новіт-

ній інтелект України”. Гордість кафедри – наш випускник і колега, канд. екон. наук, доц. Я.В. Петраков, будучи студентом, став переможцем II туру Всеукраїнської студентської олімпіади з бухгалтерського обліку (м. Тернопіль, 2005 рік). Я.В. Петраков має широкий спектр наукових інтересів як у сфері бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту (Чернігівський державний технологічний університет, тема „Удосконалення методології та організації обліку, аудиту і контролю у галузях економіки”, розділ „Формування неподаткових надходжень до Державного бюджету України”), так і у сфері державних фінансів, макроекономіки, рентних відносин, інновацій, з яких проводить спільні наукові дослідження: у 2008 році – з відділом проблем надрокористування та відходів Ради з вивчення продуктивних сил НАН України, д-р екон. наук, проф. В.С. Міщенко, тема „Дослідження проблем модернізації національного господарства в контексті світових тенденцій сталого розвитку”, розділ „Інституційне та організаційно-економічне забезпечення надрокористування в умовах модернізації національного господарства”); тема „Концептуальні засади формування рентної політики в Україні”, що виконувалася на замовлення Міністерства економіки України, розділ „Концептуальні засади формування дієвих механізмів вилучення природно-ресурсної ренти”; у 2009 році – з відділом економіки Інституту проблем національної безпеки РНБО України, канд. екон. наук І.П. Макаренко, тема “Основи економічної політики підтримки формування НІС”, розділ „Макроекономічна політика підтримки формування НІС у контексті забезпечення економічної безпеки держави” та відділом державного фінансового контролю, д-р екон. наук, доц. В.Б. Тропіна, тема “Політика формування доходів бюджету та податкове регулювання економіки на сучасному етапі соціально-економічного розвитку країни”, розділ „Напрями нарощування та ефективності використання фіскального потенціалу бюджетоутворюючих податків”; у 2010 році – з відділом розвитку економіки посткризового періоду Науково-дослідного економічного інституту Міністерства економіки України, тема „Рекомендації щодо розроблення та реалізації державної антикризової політики в Україні”. За плідну науково-дослідну діяльність у квітні 2009 року Я.В. Петраков нагороджений стипендією Кабінету Міністрів України для молодих учених. За наукову роботу „Оподаткування видобутку корисних копалин: світова практика та Українські реалії” на XI Всеукраїнському конкурсі „Молодь – енергетиці України – 2012: відкритий конкурс молодих учених та енергетиків”, що проводився на базі Інституту енергозбереження та енергоменеджменту НТУУ „КПІ”, канд. екон. наук, доц. кафедри обліку і аудиту Я.В. Петраков у номінації „Економіка енергетики” отримав диплом I ступеня.

Співробітники кафедри „Облік і аудит” успішно проходять стажування в центральних органах державної виконавчої влади, зокрема, у відділі економічної безпеки та тіньової економіки Департаменту макроекономіки Міністерства економіки України, підвищення кваліфікації у Раді з вивчення продуктивних сил України НАН України, в ННВК „Академія інтелектуальної власності” МОНУ, ЗАТ „Інститут інтелектуальної власності і права”, в Центральному інституті післядипломної педагогічної освіти Академії педагогічних наук України, інших установах, організаціях, підприємствах; щорічно відвідують семінар з підвищення педагогічної майстерності „Методика викладання облікових дисциплін” з питань впровадження Податкового кодексу України у навчальний процес вищих навчальних закладів на базі Житомирського державного технологічного університету.

Кафедра обліку і аудиту Чернігівського державного технологічного університету проводить науково-дослідну роботу, що визначається паспортом спеціальності 08.00.09 – „Бухгалтерський облік, аналіз і аудит (за видами економічної діяльності)”, визначеного ВАК України. Головним напрямом науково-дослідної роботи кафедри є удосконалення методології та організації обліку, аудиту і контролю в галузях економіки (державний ре-

єстраційний номер № ДР 0109U006941). Тематичним планом науково-дослідних робіт на 2012/13 навчальний рік передбачені такі основні етапи роботи:

1. Аналіз стану та розроблення пропозицій з удосконалення обліку господарських операцій на підприємствах різних галузей економіки.
2. Удосконалення методики аналізу операційної діяльності та звітності підприємств, облік банкрутства підприємств.
3. Удосконалення методики формування облікової інформації для прийняття рішень в аналізі й аудиті.
4. Розроблення пропозицій з обліково-аналітичного забезпечення фінансового лізингу, удосконалення обліку господарських операцій на підприємствах різних галузей економіки.
5. Аналіз формування неподаткових надходжень до Державного бюджету України в частині рентного та екологічного оподаткування.
6. Розроблення навчального посібника „Аудит”.
7. Удосконалення навчального посібника „Облік і аудит у страховій організації”, удосконалення теорії та практики бухгалтерського обліку.
8. Удосконалення навчально-методичного забезпечення з дисципліни „Організація бухгалтерського обліку”.
9. Методологія маркетингових досліджень.
10. Розроблення навчального комплексу з дисципліни „Судово-бухгалтерська експертиза”.
11. Розроблення навчального комплексу з дисципліни „Облік у казначействі”.
12. Розроблення навчального комплексу з дисципліни „Облік у банках”.
13. Удосконалення обліку та звітності учасників спільної діяльності без створення юридичної особи.
14. Аналіз стану та формування стратегії розвитку міського пасажирського транспорту.
15. Дослідження стану обліку, аналізу і контролю діяльності небюджетних неприбуткових установ.

Кафедра тісно співпрацює з відділом інноваційного розвитку економіки в посткризовий період Науково-дослідного економічного інституту Міністерства економічного розвитку і торгівлі України у сфері формування системи випереджальних індикаторів кризових явищ в економіці; відділом податкової політики Науково-дослідного фінансового інституту Академії фінансового управління Міністерства фінансів України в контексті узагальнення міжнародного досвіду у сфері оподаткування малих та середніх компаній, особливостей адміністрування податків в окремих країнах; відділом податкової політики та методології оподаткування Науково-дослідного центру проблем оподаткування Національного університету Державної податкової служби України в частині удосконалення системи адміністрування неподаткових платежів в Україні; Державною податковою службою у Чернігівській області та м. Чернігів; відділом обліку головного управління агропромислового розвитку Чернігівської облдержадміністрації (допомога в організації практики студентів, магістрів і викладачів в обмін на консультаційні послуги з бухгалтерського обліку); обласною фінансовою інспекцією, ПрАТ „КПМГ Аудит” (м. Київ) – компанією, що знаходиться під контролем KPMG Europe LLP (мережа незалежних фірм КПМГ, які входять до асоціації KPMG International Cooperative, Швейцарія), Національним центром Інституту аграрної економіки УААН, Міжгалузевим інститутом управління (м. Київ), Київським національним економічним університетом ім. В. Гетьмана, Державним вищим навчальним закладом „Запорізький національний університет”, Національною академією обліку і статистики (м. Київ), Національним університетом економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського (м. Донецьк), Національною академією статистики,

обліку і аудиту, Українською академією біоресурсів і природокористування (м. Київ), Харківським національним аграрним університетом ім. Докучаєва, Інститутом сільськогосподарської мікробіології Національної академії аграрних наук (м. Чернігів), Житомирським державним технологічним університетом, Чернігівським державним інститутом економіки і управління, іншими закладами. Розширюється і співпраця із закордонними навчальними закладами у галузі навчання і досліджень, зокрема, Politechnika Lodzka, Uniwersytet Opolski, Університетом ім. Б. Янського, Лодзинським технологічним університетом тощо.

Тривалими є стосунки кафедри з редакцією газети „Все про бухгалтерський облік” (кафедра та студенти – відмінники навчання за рекомендацією кафедри мають можливість отримувати безкоштовну передплату на це видання), редакцією журналу „Баланс” (в університеті за участю кафедри обліку і аудиту спільно з Державною фінансовою інспекцією, Державною податковою службою та ін. органами щомісяця проводяться засідання Клубу бухгалтерів, організовані Чернігівським обласним осередком ВГО „Всеукраїнський бухгалтерський Клуб Баланс”), корпорацією „Парус” – розробником програмного забезпечення для управління підприємством, офіційного партнера компанії ORACL (участь у тренінгах), фірмою „1-С Підприємство” (допомога у забезпеченні навчального процесу з дисципліни „Інформаційні системи і технології в обліку”).

У 2010 р. канд. екон. наук, доц. Л.Б. Іванова та канд. екон. наук, ст. викладач кафедри В.П. Онищенко брали участь у розробленні науково-практичного коментарю до Податкового кодексу України та в розробленні Методичних рекомендацій з організації бухгалтерського обліку учасників спільної діяльності без створення юридичної особи для Методологічної ради з бухгалтерського обліку Міністерства фінансів України, а канд. екон. наук, доц. О.Ю. Акименко брала участь у міжкафедральному проекті „Економічний простір Чернігівського регіону в інтеграційній стратегії розвитку”.

Кафедра регулярно бере участь у проведенні практичних семінарів з бухгалтерами підприємств і організацій області.

На 2009-2014 роки ліцензійний обсяг щодо підготовки бакалаврів за денною формою навчання становить 90 осіб, за заочною – 60 осіб, спеціалістів за денною і заочною формами навчання по 60 осіб, магістрів – 30 осіб (денна форма навчання), перепідготовка спеціалістів – 60 осіб. Навчання вміню мислити, аналізувати, культивування почуття професійного і морального обов’язку, відповідальності за свої рішення, дії і вчинки, дисциплінованості і поваги до права, розвиток високого професіоналізму, культури, інтелігентності – це пріоритети кафедри у напрямку формування майбутніх економістів.

Велику увагу кафедра приділяє організації наукової роботи студентів, залучаючи їх до творчого пошуку вирішення проблем розвитку вітчизняних підприємств. Результати наукових робіт доповідаються на Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих учених „Новітні технології у науковій діяльності і навчальному процесі”, яка щорічно у квітні проводиться на базі Чернігівського державного технологічного університету, інших всеукраїнських і міжнародних наукових конференціях, а кращі роботи публікуються у фахових виданнях. Так, доповідь студентки гр. ОА-081 А. Рожок на тему „Попередня оцінка фіскальної консолідації в Україні”, виконана під керівництвом канд. екон. наук, доц. Я.В. Петракова, 29 березня 2013 року на Всеукраїнській міжвузівській науковій конференції „Макрофінансові стабілізатори в системі регулювання економічного циклу” на базі ДВНЗ „Київський національний економічний університет” здобула перше місце. Доповіді студенток гр. ОА-092 Т. Бутенко „Перспективні форми внутрішньогосподарського контролю” та С. Шелудько „Шахрайство в бізнесі: основні підходи до попередження” стали кращими на Всеукраїнській студентській науковій конференції „Інформаційні технології, облік, аналіз і контроль в управлінні економічними процесами”,

що відбулася у березні 2013 року в Київському національному торговельно-економічному університеті.

На Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт напрямку „Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” у квітні 2011 р. роботи, виконані під керівництвом канд. екон. наук, проф. В.С. Леня, студенток К. Ігнатової (гр. ОА-071) на тему „Операції репо з товарами” нагороджена дипломом I ступеня, І. Шкурат (гр. ОА-061) – дипломом II ступеня. У травні 2008 р. наукова робота „Непродуктивні витрати в обліку та звітності підприємств” студентки гр. ОА-041 Л. Мисік нагороджена дипломом II ступеня.

Протягом 2008-2010 рр. кафедра „Облік і аудит” підготувала 7 стипендіатів загальнонаціональної конкурсної програми Фонду Віктора Пінчука „Завтра. UA”. Зокрема, конкурсні роботи студенток Н. Савченко „Відображення довгострокових зобов’язань в обліку та звітності підприємства” та І. Стародуб „Оцінка та облік поточних біологічних активів”, виконані під керівництвом канд. екон. наук, доц. В.С. Леня, нагороджені стипендіями у 2009 році, у 2010 році – це роботи студенток Т. Назаренко „Мінімальна заробітна плата та її державне регулювання” (виконана під керівництвом канд. екон. наук, доц. Н.Л. Ющенко) та О. Климчук „Рівень страхових виплат як показник розвитку страхового ринку України” (науковий керівник канд. екон. наук, доц. В.П. Онищенко) і студентки М. Лепехо „Щодо необхідності уніфікації підсумкової документації при аудиті державного сектору” (науковий керівник канд. екон. наук, доц. Я.В. Петраков). Конкурсні роботи студенток О. Журби „Економічні злочини в умовах кризи: обліковий аспект” і Н. Клименко „Застосування аналітичних процедур при отриманні аудиторських доказів щодо операцій виробничого циклу для завдання з надання впевненості” здобули стипендії й у 2011 році. У жовтні 2011 р. учасниками стипендіальної програми „Завтра. UA” стали 8, а у 2012 р. – 18 наукових робіт студентів, виконаних під керівництвом професорсько-викладацького складу кафедри „Облік і аудит”.

Студентка гр. ОА-071 К. Мінко отримала грамоту за кращу роботу в номінації „Креативність” за результатами участі у Всеукраїнському конкурсі студентських творів-есе „Мрії молодого бухгалтера”.

За результатами конкурсу „Україна: 20 років державотворення”, проведеного Інститутом стратегічних оцінок при Президентському фонді Леоніда Кучми „Україна” спільно з Київським національним університетом ім. Т. Шевченка, у червні 2011 року студентка гр. ОА-062 Н. Клименко стала лауреатом Другої премії, посівши 20-е місце серед більш ніж тисячі учасників.

Наше студентство – це найбільш динамічна частина суспільства, яка має особливий статус, своєрідний менталітет, незалежний погляд на життя. Вихованці кафедри „Облік і аудит” уже зі студентських років займають активну громадянську позицію. Студенти напряму підготовки „Облік і аудит” серед активістів студентської ради та первинної профспілкової організації студентів ЧДТУ. Голова студентського самоврядування ЧДТУ – студентка гр. ОА-081 Н. Завгородня у вересні 2011 року відзначена стипендією Благодійної організації Президентський фонд Леоніда Кучми „Україна”. У 2010 році студентка гр. ОА-051 А. Дубовик була обрана одним з 10 депутатів Всеукраїнського студентського парламенту.

Кафедра „Облік і аудит” систематично здійснює моніторинг реальних складових попиту потенційних роботодавців щодо підготовки конкурентоспроможних на ринку праці спеціалістів, створює умови для забезпечення освітньої мобільності осіб, які навчаються. Студенти напряму підготовки „Облік і аудит” щорічно запрошуються до Чернігівського центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ, організацій; вони

мають можливість проходити стажування у Чернігівській міській та обласній рада; проходять виробничу практику на підприємствах регіону.

Серед досягнень 2012/13 навчального року додатково можна назвати наступні. На XI Міжнародному конкурсі студентських робіт з економіки, управління та інформатики в економічній сфері ім. В.М. Веніамінова у м. Санкт-Петербурзі у січні 2013 року робота студенток 4-го курсу Т. Дарнопих та А. Ломоносової на тему „Сравнительный анализ причин модификации аудиторского заключения для отчетности, составленной по специальным правилам, в Украине и РФ при угрозе непрерывности деятельности клиента” відзначена дипломом II ступеня. У лютому команда наших студентів А. Снитко, С. Ганжі, Ю. Бочок та К. Чан увійшла у десятку найкращих і представляла університет у фіналі національного етапу III Міжнародного конкурсу інвестиційних досліджень CFA Institute Research Challenge 2012-2013.

Кафедра активно працює щодо поліпшення якості випускних кваліфікаційних робіт: удосконалюється їх тематика, підвищуються вимоги до консультування та якості завдань до дипломних робіт, підвищується якість методичного забезпечення навчальних курсів, збільшуються вимоги до змістової та аналітичної частини дипломних робіт. Високий рівень дипломних робіт та їх практичне значення забезпечується 6-тижневим стажуванням на підприємствах різних галузей, під час якого студенти оволодівають сучасними методами ведення обліку, управлінського аналізу, які (в свою чергу) є важливими для оцінювання економічної ефективності підприємства й оцінювання бізнесу та для прийняття стратегічних рішень. Кафедрою укладені довгострокові договори щодо проходження студентами виробничої та переддипломної практик. Як наслідок, у Всеукраїнському конкурсі дипломних робіт, що проводився у 2012 році на базі Донецького національного університету економіки та торгівлі ім. М. Туган-Барановського зі спеціальності „Облік і аудит” за освітньо-кваліфікаційними рівнями „спеціаліст” та „магістр” наші студенти здобули відповідно II та III призові місця.

На VII Всеукраїнському конкурсі „Новітній інтелект 3000” у конкурсній номінації „Прикладні дослідження із соціально-економічної тематики” (у розрізі трьох вікових груп), де Національна конкурсна комісія проводила оцінювання за такими критеріями, як логіка та повнота викладу матеріалу, самостійність проведеного дослідження, оригінальність, креативність та новизна роботи, обґрунтованість та практичність висновків і пропозицій, наявність посилань на досвід інших країн, які вирішили аналогічні проблеми, у другій віковій категорії наші студенти здобули: О. Ворона – 1 місце, Н. Пилипець – 2 місце, у третій віковій категорії 1 місце – Ю. Бочок (березень 2013 року). До того ж, наукова робота студента 5-го курсу О. Ворони „Пожвавлення інвестиційного клімату в Україні – державна програма стимулювання іноземного інвестування в галузі економіки України”, виконана під керівництвом проф. В.С. Леня, на Міжнародному конкурсі, присвяченому 40-річчю присудження Нобелівської премії В.В. Леонтєву, що проводився у Дніпропетровському університеті ім. Альфреда Нобеля, перемогла у номінації „За практичну цінність рекомендацій та пропозицій”.

Студентське життя на кафедрі не обмежується лише навчанням. Кафедра „Облік і аудит” постійно працює і над поліпшенням виховної роботи зі студентською молоддю. Уже традиційними для кафедри стали посвячення першокурсників у бухгалтери, організація цікавих зустрічей, поїздок, залучення студентів до участі у конференціях, круглих столах тощо.

Кафедра „Облік і аудит” готує фахівців відповідно до потреб національної економіки та європейських вимог. У подальших планах кафедри, визначених Стратегією розвитку кафедри обліку і аудиту на 2011-2015 рр., – реалізація заходів, спрямованих на посилення її комунікативно-інтеграційних зв'язків, а саме: заснування школи юного

бухгалтера, створення електронної приймальні кафедри задля офіційного листування зі студентами та практикуючими фахівцями, ліцензування дистанційного навчання зі спеціальності „Облік і аудит”, вивчення можливості отримання дозволу на підготовку сертифікованих професійних бухгалтерів АССА, СРА, СІРА, створення постійно діючого центру підвищення кваліфікації для безробітних та консультативного центру з питань обліку, оподаткування, аналізу та аудиту, організація тематичного клубу з обліку і аудиту, проведення роботи з обласними галузевими управліннями (насамперед, агропромислового комплексу) щодо організації постійно діючих курсів з підвищення кваліфікації фахівців з обліку і аудиту.

Право на освіту є одним із прав людини, проголошених ст. 26/1 і 26/2 Всезагальної Декларації прав людини та у Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права. Освіта протягом усього життя може стати захистом в умовах зростаючої нестабільності у сфері зайнятості, прогнозованої більшістю фахівців. Освіта не може обмежуватися тим, щоб давати певну спеціалізацію: вона повинна розвивати здатність кожної людини до зміни спеціальності протягом життя і до адаптації в умовах соціальних та економічних змін. Навчатися протягом усього життя – такий підхід має набути змісту на трьох рівнях, пов’язаних між собою: особистісно-культурний, соціальний і професійний розвиток. У зв’язку з цим Чернігівський державний технологічний університет як вищий навчальний заклад розвивається не лише як місце отримання освіти, а і як освітній простір, де створюються умови для кар’єрного зростання викладачів, а також для активної участі студентів не тільки в освітній діяльності, але і в управлінні та житті закладу.

Список використаних джерел

1. *Про освіту* [Електронний ресурс] : Закон України від 23.05.1996 № 1060–ХІІ / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
2. *Про затвердження* Національної рамки кваліфікацій [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>.
3. *Всеобщая декларация прав человека* [Электронный ресурс] : принята резолюцией 217А(III) Генеральной Ассамблеи ООН от 10.12.1948. – Режим доступа : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/declhr.shtml.
4. *Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава: Програми економічних реформ на 2010-2014 роки* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf.
5. *К обществам знания* : Всемирный доклад ЮНЕСКО [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001418/141843e.pdf>.
6. *Международный пакт об экономических, социальных и культурных правах* [Электронный ресурс] : принят резолюцией 2200А (XXI) Генеральной Ассамблеи ООН от 16.12.1966. – Режим доступа : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pactecon.shtml.
7. *Современное состояние науки в мире* : Доклад ЮНЕСКО по науке за 2010 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001898/189883r.pdf>.
8. *Цели развития тысячелетия* [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.undp.org.ua/ua/millennium-development-goals>.